

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Zdeněk Chalupský

Datum vytvoření: 11. 9. 2013

Číslo DUM: VY_32_INOVACE_03_ZT_TK_1

Ročník: I.

Technické kreslení

Vzdělávací oblast: Odborné vzdělávání Technická příprava

Vzdělávací obor: Základy techniky

Tematický okruh: Technické kreslení

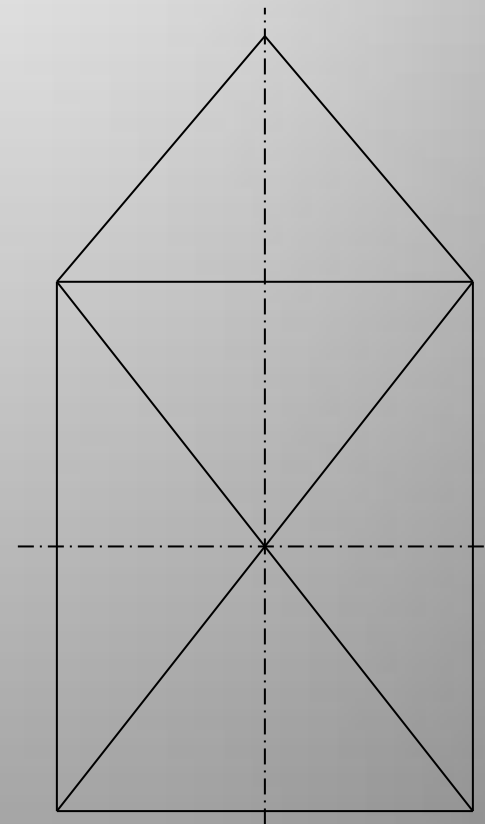
Téma: Druhy čar I.

Metodický list/anotace:

- *Druhy čar, základní prvek technického kreslení.*
- *V technickém kreslení se krom druhů čar používá i barevnost čar pro zvýšení přehlednosti obsahu technického výkresu.*
- *Klasifikace, rozdělení a příklady druhů čar používaných v technickém kreslení doložené na animaci konstrukce krychle.*
- *Pro praktickou práci studentů lze doporučit rýsování ze snímku Provedení základních druhů čar.*
- *Textová část bez znalosti praktického užití čar nemá dostatečnou výpovědní hodnotu.*

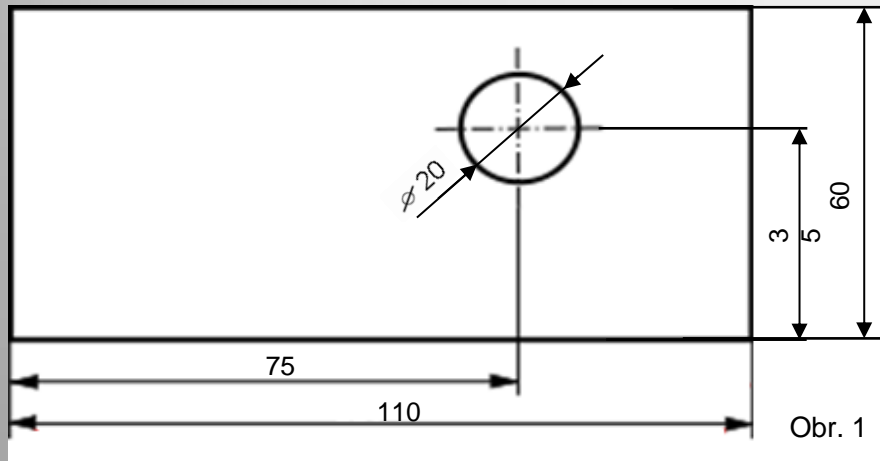
Čáry v technickém kreslení

- ▶ Barva čar
- ▶ Použití čar při zobrazení těles
- ▶ Čáry
- ▶ Druhy čar
- ▶ Provedení základních čar
- ▶ Příklady užití čar
- ▶ Význam a použití čar A.
- ▶ Význam čar a použití B.

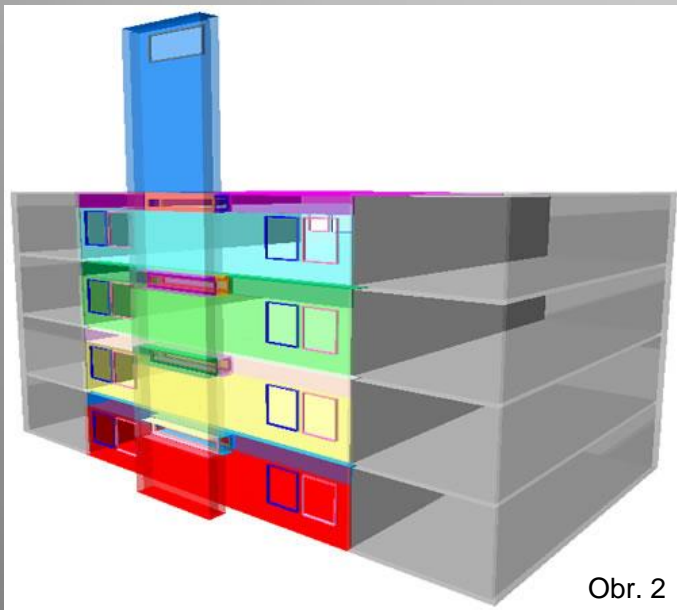
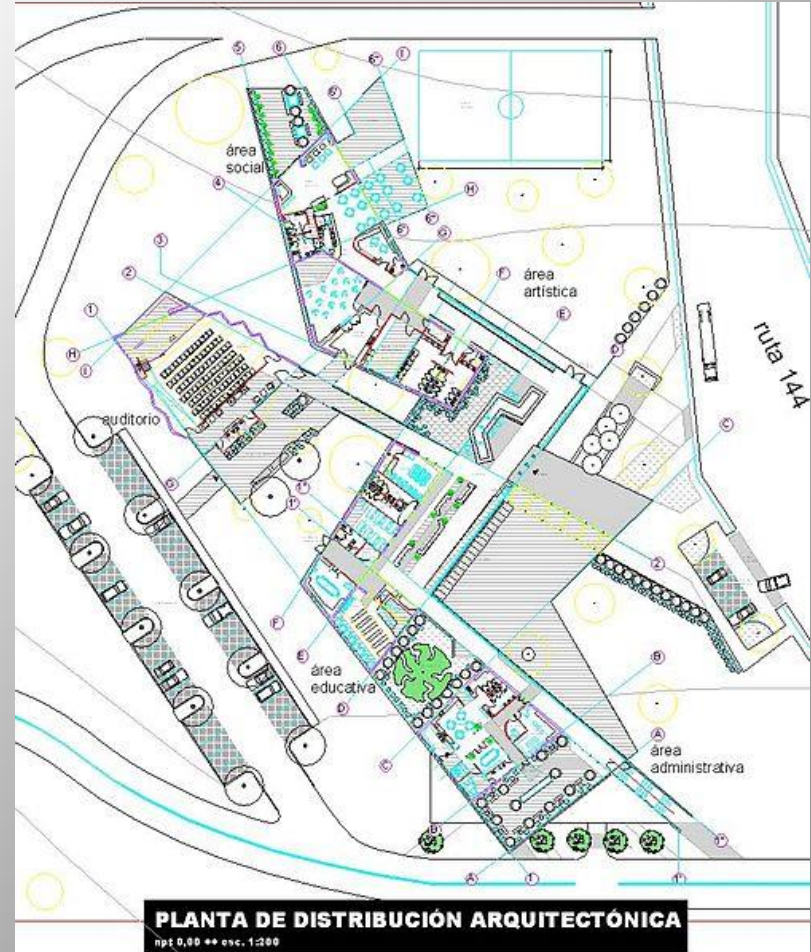

Barva čar

Strojnické výkresy
černé čáry na bílém podkladu.

Situační výkresy a projektové výkresy vícebarevné

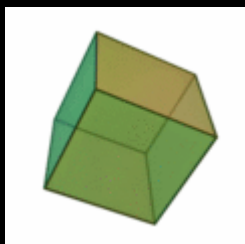
Barvy v **AutoCADu**

Barvy se mohou používat zcela svobodně na odlišení jednotlivých typů konstrukcí, zvýraznění či potlačení viditelnosti jednotlivých hladin nebo objektů atd. Jednotlivé prvky se následně vytisknou černobíle přestože v digitální podobě mají různé barvy.

Obr. 3

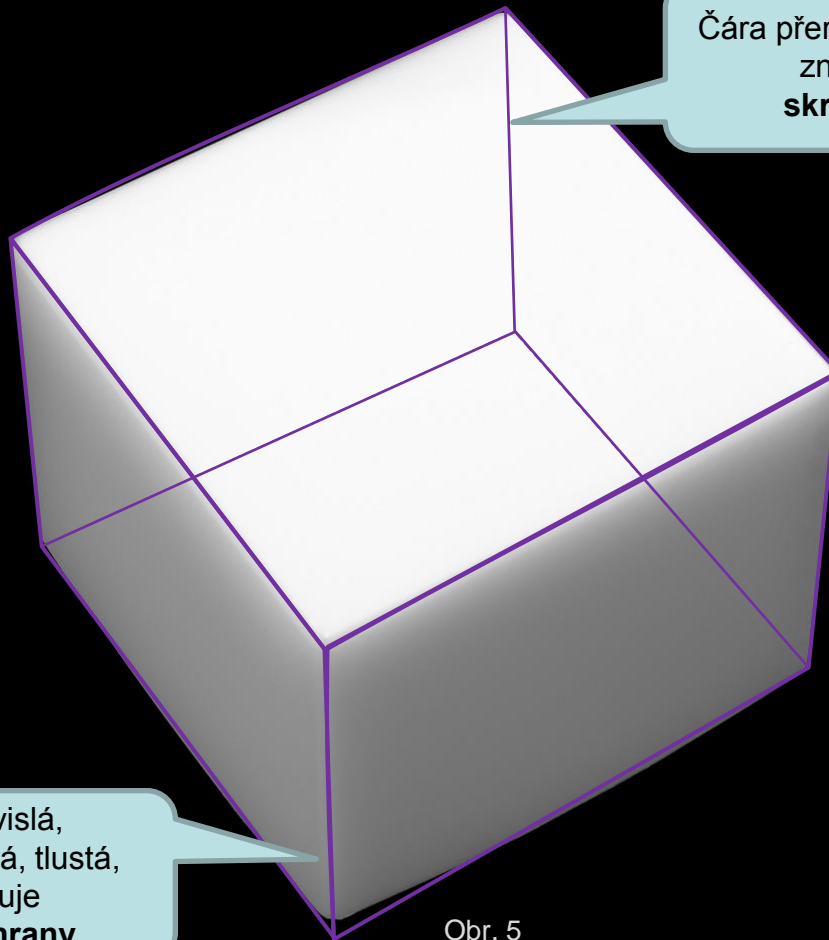
Použití čar při zobrazení těles

Síla a druh čáry vyjadřuje vlastnost konkrétní části zobrazovaného předmětu.

Obr. 4

U tohoto obrázku pomáhá vytvářet dojem prostoru zbarvení předních ploch a jejich snížená průhlednost.

Čára přerušovaná, tenká, znázorňuje **skryté hrany**

Délka **krátké čárky**
5 mm
mezera
1 mm

Čára souvislá, nepřerušovaná, tlustá, znázorňuje **viditelné hrany**

Obr. 5

Čáry

- Tloušťka čar musí odpovídat účelu a formátu výkresu.
- Skupinu čar volíme podle velikosti a složitosti výkresu a podle velikosti měřítko, ve kterém je výkres nakreslen.
- Ve stavebnictví a strojnictví používáme odlišné sady čar.

Základní druhy čar:

- od ruky, podle pravítka
- plné
- přerušované – čárkované, tečkované
- střídavé – čerchované

V naší práci budeme převážně používat modře vyznačenou sadu čar.

Tloušťky používaných čar: (0,18); 0,25; 0,35; 0,5; 0,7; 1,0; 1,4; 2,0 mm

Čáry o určitých silách se sdružují v daném poměru

skupina / podskupina	skupiny a podskupiny čar					
	a	b	a	b	a	b
tenká	0,18	0,25	0,25	0,35	0,35	0,5
tlustá	0,5		0,7		1	
velmi tlustá	1,0		1,4		2	

Podskupina **a** se používá ve stavebnictví, poměr tlouštěk čar: **1 : 3 : 6**

Podskupina **b** se používá ve strojnictví, poměr tlouštěk čar: **1 : 2 : 4**

Druhy čar

Souvislá		
Tenká	Tlustá	Velmi tlustá
obrysy sklopených průřezů	viditelné obrysy	lepené spoje
neurčité hrany a průniky	viditelné hrany pohledů, řezů, průniků	
šrafován řezů a průřezů	rámeček výkresu	
kótovací, vynášecí a odkazovací čáry	ukončení závitů	
patní kružnice		
zobrazení závitů		
úhlopříčky hranolů a jehlanů		
ohraničení vynášených podrobností		

souvislá nepravidelná	čárkovaná	čárkovaná
tenká	tenká	tlustá
přerušení a ukončení obrazců	zakryté (neviditelné) hrany a obrysy	označení ploch s provedenými povrchovými úpravami
rozhraní mezi pohledem a částečným řezem		

Provedení základních druhů čar

č.	provedení čáry	název typu čáry
01		souvislá
02		čárkovaná
03		proloženě čárkovaná čára
04		čerchovaná s dlouhými čárkami
05		čerchovaná se dvěma tečkami
06		čerchovaná se třemi tečkami
07		tečkovaná
08		čerchovaná s dlouhými a krátkými čárkami
09		čerchovaná se dvěma čárkami
10		čerchovaná s tečkami
11		čerchovaná se dvěma čárkami
12		čerchovaná se dvěma tečkami
13		čerchovaná se dvěma čárkami a dvěma tečkami
14		čerchovaná se třemi tečkami
15		čerchovaná se dvěma čarami a třemi tečkami
		plná nepravidelná se zlomy (pro počítačovou grafiku)
		plná nepravidelná od ruky (přednostně)

Síla čar

Ploušťka čáry má být v celé délce stejná.

Druh čáry	Použití čáry
Souvislá tenká čára 	<ul style="list-style-type: none"> - zobrazení závitů - šrafování - obrysy sklopených průřezů - kótovací a pomocné čáry - odkazové čáry - ohraničení tvarových podrobností - viditelné zaoblené a neurčité hrany i průniky - krátké osy čáry ohybu ohýbaných ploch - úhlopříčky pro vyznačení rovinných ploch
Souvislá tlustá čára 	<ul style="list-style-type: none"> - viditelné hrany a obrysy - ukončení délky závitů - dělicí roviny odlitků a zápustkových výkovků - čáry šipek u řezů a průřezů - vymezení kreslicí plochy formátu výkresů
Souvislá velmi tlustá čára 	<ul style="list-style-type: none"> - označení lepeného a pájeného spoje

Použití čar

<p>Souvislá tenká čára od ruky</p> <p>Souvislá tenká čára se zlomy</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - přerušení obrazu - ukončení částečně nakresleného obrazu
<p>Čárkovaná tenká čára</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - zakryté (neviditelné) hrana a obrysy
<p>Čerchovaná tenká čára</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - osy souměrnosti - roztečné kružnice a přímky
<p>Čerchovaná tlustá čára (se silou čáry dojde k prodloužení jejich prvků)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - označení rovin řezů a průřezů - označení části povrchu součásti (např. tepelně zpracovaných)
<p>Čerchovaná tenká čára se dvěma tečkami (čárkami)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - krajní polohy pohyblivých částí - zobrazení původního a konečného tvaru - obrysy a hrany sousedících částí - prodloužené toleranční pole - ohraničení části plochy

Citace

Obr. 1 Archiv autora

Obr. 2 EFPALINOS. *Soubor: Solární komín TAS model.jpg* - *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.9.2013].

Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Solar_chimney_TAS_model.jpg

Obr. 3 ARQUIWHAT. *File:PLANTA proceso.JPG* – *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.9.2013]. Dostupný na

WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:PLANTA_proceso.JPG?uselang=cs

Obr. 4 STEINBERG, Peter. *Soubor:120px-Hexahedron-slowturn.gif* – *Wikipedie* [online]. [cit. 11.9.2013].

Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:120px-Hexahedron-slowturn.gif>

Obr. 5 ALEXANDERSTEIN. *Krychle, Bílá, Černá, 3D, Zdarma - Volně dostupný obrázek - 167847*[online]. [cit.

11.9.2013]. Dostupný na WWW: [http://pixabay.com/cs/krychle-b%C3%ADI%C3%A1-%C4%8Dern%C3%A1-](http://pixabay.com/cs/krychle-b%C3%ADI%C3%A1-%C4%8Dern%C3%A1-3d-zdarma-167847/)

[3d-zdarma-167847/](http://pixabay.com/cs/krychle-b%C3%ADI%C3%A1-%C4%8Dern%C3%A1-3d-zdarma-167847/)

Literatura

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2013 [cit. 11.9.2013]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

KLETEČKA, Jaroslav a Petr FOŘT. *Technické kreslení*. 2. opr. vyd. Brno: Computer Press, 2007, 252 s. ISBN 978-80-251-1887-0.

VESELÍK, Pavel a Miroslava VESELÍKOVÁ. *Technické kreslení pro 7.-9. ročník základní školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2003, 63 s. ISBN 80-716-8690-5.